

Turun mitta

PARI VUOTTA SITTEn ilmestynyt maanmittauslaitoksen *Maan mitta* -historiikki jättää kunnallisen maanmittauksen vähäiselle huomiolle, vaikka ilmoittaakin kannessa olevansa *Maanmittauksen historia Suomessa 1633–2008*. Tosiasiassa on kysymys kuitenkin maanmittauslaitoksen historiasta. Tämän jälkeen sopii vallan mainiosti se, että Turun kaupunki sai valmiiksi teoksen *Turun kaupunkimittauksen vuosisataiset vaiheet*. Historiikin perusteena on se, että vuonna 2009 oli kulunut 100 vuotta siitä, kun kaupunki sai ensimmäisen kaupungingeodeettinsa, joka tosin oli koulutukseltaan tie- ja vesirakennusinsinööri.

Turun maanmittauksen historiikin kirjoittajana on toiminut **Juhani Kostet**, joka oli aikanaan myös Helsingin kaupunkimittauksen historiikin kirjoittajana. Oletettavaa kuitenkin on, että ammatillisissa osissa on Turun maanmittareiden kynän jälkeä, kuten oli Helsingissäkin. Historiikki on suorastaan monumentaalinen teos ja vetää vertoja kooltaan ja painoltaan *Maan mitta* -teokselle. Turun maanmittauksen historiikirjaan liittyy jopa erillinen näyttävä karttaliitekirja. Varsinainen historiikirja on vaivaa nähden taitettu monipuolisesti ja sivut ovat lähes pahvimaisen paksuja, mikä onkin nostanut kirjan fyysisen painon turhan suureksi. Sitä on hankala lukea muutoin kuin pöydän äärellä. Kirjan kuvat ovat hyviä ja korkealaatuisia ja teksti on luettavaa.

Suomen vanhimpaan kuuluvana alueena voidaan katsoa Turun maanmittauksen alkaneen siinä missä koko maankin. Tämä **Gangiushan** väänsi myös Turun kaupungin karttaa kasaan. Eli kirjan tarinat alkavat varsin varhaisista ajoista ja koskevat tuohon aikaan tehtyjä karttoja. Itänaapurin kartoitustaitoa osoittaa se, että Turun kaupunkia käsittävistä kartoista nousee esille venäläisten sotilasmaanmittarien 1740-luvun alussa laatima poikkeuksellisen hyvä ja yksityiskohtainen kaupunkikartta.

Turun maanmittauksen kehittymistä ja organisoitumista taustoitetaan yleisellä historialla ja kaupungin kehitymisellä. Vihdoin päästään niin pitkälle, että Turussakin erotetaan maanmittaus omaksi selkeäksi toimialakseen ja se saa oman yksikkönsä ja päällikkönsä, kaupungingeodeetin vuonna 1909. Nimitysprosessi tuntuu olleen tuskainen. Jatkossakin näyttää Turku vaivanneen nimittämisprosessiin työläys, mutta aina uusi geodeetti on saatu kunnes vuonna 1993 geodeetin nimike putosi pois. Se löydettiin taas vuonna 2002. Muutoinkin kuvaus Turun organisaatiotemmellyksistä vaikuttaa

melkoiselta touhuilulta, joten mitenköhän työt ovat sujuneet pahimpien turbulenssien aikoina? Joka tapauksessa saadaan välillä aikaiseksi organisaatio, josta todetaan kirjan mukaan, että ”kukaan osastopäälliköistä ei halunnut siirtyä 'oikeista töistä' virastopäällikön turhauttavalta tuntuviin tehtäviin”.

Turun potentiaalisia alueiitoksia pyöritteli melkoisella tavalla, koska lienevät olleet aikanaan poliittisesti hankalia ja mieleä kuohuttavia asioita. Vaihtoehtoisten liitosalueiden paikannimiä pyöritetään välillä sellaista tahtia, että niissä ei pysy millään kärryllä, jos asuu vähänkään kauempana kuin ”tois puol jokkee”. Tähän aihepiiriin liittyy pieni painovirhe, joka löytyy eräästä kuvatekstistä, jonka mukaan Turun pinta-ala olisi 30 589 km² (po. ha).

Ammatillisia osia lukiessa jäi kaipaamaan kunnan karttakuvaa kolmioverkosta sivuineen.

Karttojen laadinta on aivan keskeinen teema koko kirjassa. Uudemman ajan karttoja kuvattaessa on karttojen nimien pyörityksessä hieman hankala päätellä, mikä kartta kuuluu mihinkin tyyppiin. Matkailukartasta kirjoitetaan paljon, vaikka kyse alkoi olla opaskartasta. Eli karttojen esittelyä olisi voinut täydentää Turun kaupungin karttahierarkialla, joka lienee sama kuin kunnallisella puolella yleensäkin. Samalla olisi voinut valaista, mikä karttatyyppe on ”tarkka” ja mikä yleistetty. Kun on kuitenkin huomattu kehua, että Turulla on maan paras internet-karttapalvelu.

Jonkin verran mennään vuosien osalta edestakaisin aihealueelta toiselle siirryttäessä, mitä ei voine tällaisessa teoksessa välttää. Muutoin edetään varsin kronologisessa järjestyksessä. Talousasioiden esittäminen jää aika hinteläksi ilmeisesti tiedon puutteen takia.

Turun kaupunkimittauksen vuosisataiset vaiheet on teoksena komea ja sujuvasti kirjoitettu. Sen, joka on kiinnostunut kunnallisesta maanmittauksesta ja vähän Turun ”inside”-jutuistakin, kannattaa tämä lukea.

Suomeen mahtuu vielä lisää kunnallisen maanmittauksen historiikkejä, joten mikä kunta jaksaa seuraavaksi ponnistella tällä sektorilla? Aivan oma lukunsa on maanmittauksen yksityissektorin varmasti värikkäät tapahtumat. Saadaankohan niitä koskaan kansien väliin?

MAANMITTAUSTA TALLENTAMASSA

Kartoista nousee esille venäläisten sotilasmaanmittarien 1740-luvun alussa laatima poikkeuksellisen hyvä ja yksityiskohtainen kaupunkikartta.

Turun kaupunkimittauksen vuosisataiset vaiheet -kirjan kansi.

Jürgen Grönfors
jurgen.gronfors@luukku.com